

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 12 K.
Félévre 6 K.
Negyedévre . . . 3 K.
Hirdetési díj: Egyházasok
petitors egyszeri hirdetése
15 l. Közlemények sora 40 l.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

Szerkesztőség és
:: kiadóhivatal ::
Kösch Árpád
könyvnyomdája
Eperjes, Fő-u. 59.
:: Telefon-szám 16. ::

Az „Eperjesi Lapok” közönségéhez.

Tisztelettel értesítem az EPERJESI LAPOK t. olvasóközönségét, hogy e lap szerkesztői tisztét magamra vállaltam. Lapunk fennállásának ideje óta hűséges szószólója, őszinte és becsületes zászlóvivője volt mindazoknak az erkölcsi, anyagi és kulturális erőltényezőknél, amelyek Sárosvármegyét és az utolsó időben oly szép fejlődésnek induló Eperjesünket rázkódtatás nélkül a biztos felvirágzás útjára vezették. S miután az ezirányban folyó munkának mindenkor lelkes híve voltam és szerény tehetséggel e munkából részt kérni s abban résztvenni hazafias kötelességemnek ismertem, hő óhajom, hogy a mi kedves Lapunk szerkesztőjének távozásával irányt ne változtasson, hanem maradjon meg híven tradíciói mellett, amely e Lapnak és sok-sok érdemes munkásának a multban közbecsülést, sőt dicsőséget szerzett. Az elejtett zászlót tehát fölemelem. Ám teszem ezt nem egyéni hiúságból vagy önző érdekből. Jól tudom, hogy e vállalkozásom reám nézve csak terhet, sőt talán csendes életmódom feláldozását jelenti. S ha e feladatra vállalkoztam, teszem ezt abból az erős meggyőződésből, hogy a mai világégésben keresnünk kell nekünk magyaroknak mindazt, ami összeköt; kerülnünk, ami szétválaszt. Ebben a tekintetben ragaszkodom tehát az EPERJESI LAPOK régi programjához s szerkesztői működésében irányelvül fogadom el annak a tradíciónak ápolását, amelyet főispánunk beiktatása alkalmából báró *Ghillány* Imre ekképen jellemezett: „Tradíciója e vármegye közönségének, hogy teljes tudatában annak a fontos misszióknak, melyet e vármegye magyarságának az egységes magyar nemzeti állam érdekében e nemzetiségi végvidéken betöltenie kell, *minden fia önzetlenül, minden egyéni érdek félretételével*, a vármegye lakosságának erkölcsi, anyagi és kulturális érdekeit dolgozza, áldozzon érte ereje teljes megfeszítésével, ily úton növelve és erősítve népünk igaz ragaszkodását a magyar állameszméhez.

E cél elérésére keresse minden magyarul érző szívvel az összekötő kapcsot, amely lehetőleg egy nagy családdá forrassa rang- és felekezeti különbség nélkül a megyében élő magyarságot: *nem kérkedve vele, de tényleg gyakorolva a demokráciát*. Fejlessze városainkat, mint e nagy munka gócpontjait, a magyarság legbiztosabb végvárát. Ez a tradíció pedig csak úgy valósítható meg, ha *tiszteljük az igaz benső meggyőződésből* fakadó ellentétes politikai meggyőződéseket és kerüljük az éles, elkeseredett harcokat, mert csak így biztosíthatjuk az egységes magyar nemzeti állam érdekéből folyó munkának zavartalan folytonosságát és sikerét. A béke és szeretet ápolása, a becsületes nyíltság, állásfoglalásomnak őszintesége, elítélése minden alattomos aknamunkának, amely a maga robbantó eszközeivel csak a társadalom szétzúllására vezethet, lesznek tehát azok a motívumok, amelyek engem szerkesztői munkásságomban irányítani fognak. A helyi társadalom, kultúra és gazdasági élet minden megnyilvánulását ezeknek az irányelveknek szempontjából óhajtom figyelemmel kísérni s így vélem Lapunk régi irányát a legjobban szolgálni.

Ehhez a munkához kérem az EPERJESI LAPOK t. olvasóközönségének jóindulatú támogatását.

DR. ROSENBERG TEOFIL
szerkesztő.

A feminizmus erkölcsi alapja.*

Irta gróf Teleki Sándorné.

„Vesszőfutás”, „keserű pohár”, „szárnynyírálás”, „gánecvetés”. Mi még? Ah igen. Beszélhetünk „kútmérgezésről” is, de ezt csak a legutóbbi idők óta. Eleinte csak a kis tűszurkálások, apró pici infámiák voltak napirenden. Eleinte, — mikor a feminista aspirációkat illet kivétel, lesajnálni, bókkal elűnti. De hogy ez mit sem használt, következtek a finoman kiesztelt kis hüvelykzoritók, spanyolcsizmák és egyéb kízóeszközök rendre-rendre. Elmondhatjuk, hogy 13 év leforgása alatt végigtanulmányoztuk (a saját lelkünkön) mindazt a művészetté fejlesztelt sanyargatást, amivel a

* Érdekes voltánál fogva leközöltük anélkül, hogy ez a közlés a mi részünkről állásfoglalást jelentene.

A szerkesztőség.

középkorban azok testét törték, zúzták, akik valamely új eszméért mertek síkra szállni! Mert óh! az emberiség sohasem tanul. Azok se, akik kínoznak, azok se, akiket kínoznak. S ma is éppen úgy van, mint hajdan volt: „Kiki maga mesteriségét folytatja... folytatja...” mint a társasjátékban mondják. Lám, — itt vannak mindjárt a feministák... s itt van velük szemben a közvélemény...

Egyetlen párbaj volt. Vagy, ha úgy tetszik, rosszul beállított társasjáték. S mégis mi történt? Hogy a játék teljesen jelleget cserélt, — a kevesekhez jöttek a sokak, — a sokak ellenben úgy megfoghatkoztak, hogy most már csupa önfentartási ösztönből is kénytelenek magukat — feministának vallani. Ha visszagondolok három-négy esztendőre, összehasonlítom akkori küzdelmeinket a maival, azt hiszem, hogy álmodom. Akkor „komoly politikus” előtt vakmerőségszámba ment, ha valaki a nők választójogát merete felemlíteni, ma kész róla a törvényjavaslat.

Természetes, hogy ha eddig nagy volt azoknak a száma, akik végtelen magasztalokból néztek le minket, amiért emberszámba vágytunk jutni, ma percről-percre növekszik azoknak a lelkes jóbarátoknak a száma, akik — ha még olyan jó katolikusok is — mégis a törökkel szeretnék kiáltozni, hogy „segítsd őket Allah — de ne olyan nagyon!” Ami úgy értendő, hogy legyünk választópolgárok — ha muszáj, hát na jó, — legyünk választhatók is, — de az Istenért! ne szabaduljunk fel minden gyámság alól. Ennek a jámbor jókívánságnak köszönhetjük, hogy tudatosan elferdített szövegezésben kürtölik világgá még most is a feministák irányelveit.

Mivel ezek a támadások, bár csupán egyes maradi Cassandrásokodásban nyilvánulnak, mégis egy tökéletesen kialakult rendszerességgel ismétlődnek itt is, ott is — szabadjon nekem a Feministák Egyesülete vezető tagjainak sok-sok gyűlésén, újra meg újra ismételt, mindenkor szent meggyőződéssel hangoztatott kijelentéseit bokrétaiba szedni.

Íme, sorra veszem a vádakait (annyiszor hallottam azokat az utóbbi időben, hogy betéve tudom valamennyit).

Először is itt van a nagy mumus, a gyermekáldás ellen való — jogos — védekezés. Válaszul hadd álljon itt *Szirmay* Oszkárné azon beszédének néhány sora, mit a nemi betegségek elleni küzdelem anketjén, f. évi április havában elmondott.

„Vajjon nem feltűnő, nem megdöbbentő jelenség-e, hogy van egy vétség, mely oly teljesen ellentmond a női lélek természetének, s midőn a társadalom ezen vétséggel találkozott, egy paragrafust szegzett ellene, a büntető kodexben kereste az orvoslást, ahelyett, hogy

CSEMEGÉK, CUKORKÁK
LEGJOBB MINŐSÉGBEN

KLEIN JENÓNÉL

BODEGA

FŐUTCA : TELEFON
46. SZ. : 162. SZ.

a feltűnő jelenség okait kutatva, azok orvoslását kereste volna.

A nő léleknek legsajátosabb alkotó elemében, az anyai ösztönben, amely lényegében pontosan nem definiálható, csodásan egybeforrt test és lelki erői. S ha van valami, ami remélünk engedi, hogy az emberiség kibontakozik azon vér- és sártengerből, melyben most szinte elmerülni látjuk, és hogy fejlődhetik egy szebb jövő felé, úgy azt csakis az anyai ösztön térhódításától remélhetjük.

Az anyai ösztönben mintegy átfinomulását, szublimálását látjuk a nemi ösztönnek. A nemi élet felé vonzza a nőt, de nem a pillanatnyi kedvtelés a célja, hanem az, hogy életet adjon, életet egy lénynek, melyet önmagánál jobban szeret, melyben testi életét folytatja, melyre lelke minden kincsét pazarolja, s melyért tudatosan s néha öntudatlanul mindent áldoz, hogy önmagánál jobb, boldogabb, tökéletesebb lényre nevelhesse. *Az anyai ösztön erősíti meg a nő monogám hajlamait.*

Még sokkal előbb, 1914-ben ugyancsak Szirmayné írta „A NŐ” május 5-iki számában a következőket:

„A gyönyörű, békés, cseudes, meghitt otthonokban a háziasszonyi teendők nem emésztik fel a családanya minden erejét, hanem egyéniségének harmonikus fejlődése folytán gyermekeinek igazi anyja, nevelője, férjének igazi élet-társa tud lenni.”

Dienes Valéria 1917. október 15-ikén ekként nyilatkozott:

„Az asszony akarja a családi élet tisztaságát, a gyermek mindenképpel való védelmét és kultuszát, az anyaság tiszteletét és ápolását, minden erőszak megszüntetését, egyéni, társadalmi és nemzetközi békét. A férfi könnyen út-est a családi tisztaságon futó szórakozások kedvéért, csak másodsorban értékeli a gyermeket, hajlandó emberanyagot költeni kétes célokért, megmosolyogja az anyaságot és természetesnek érzi az ököljogot és hadiállapotot.”

Glücklich Vilma, a Feministák Egyesületének június 16-iki nagygyűlésén mondta:

„Egyesületünk már 1904-ben, megalakulása esztendejében csatlakozott a Nők Választójogi Világszövetségéhez. Tette ezt annak világos tudatában, hogy mindaz, amire törekszünk: az emberiség védelme a degeneráció ellen, az anya emberi méltóságának, gazdasági érdekének és hygienikus jólétének védelme, a gyermek minden gazdasági, szellemi és testi érdekének előmozdítása megvalósíthatatlan, ha nem tudjuk elérni azt, amit műveltebb és szabadságot jobban megbecsülő országok megadtak már a maguk asszonyainak: a választójogot.”

Bédy-Schwimmer Rózsa „A NŐ” 1917. évi januári számában írja:

„Az a hatalmas, az élet minden kérdését felölelő program, amelyet feminizmus címen egy név alá fognak, az anya- és gyermekvédelem, nevelésügyi reformok, a nők kiképzési lehetőségei, a női munka értékelése, a házassági jog reformálása, a fajrontó nemibetegségek és az alkoholizmus elleni védekezés, a kettős morál megszüntetése s tb., stb. a világ minden részében a társadalom legbölcsebb elméit, legmelegebb szíveit, legtettrékeszebb kezeit foglalkoztatta.

De akár a gyermek problémái, akár a női pályák megnyitása, akár a tudomány egyenlő mértékkel osztása érdekében dolgozott a feministák egy-egy csoportja, valamennyit leg-erősebben az a gondolat ösztökélte, hogy szellemi és társadalmi kulturánkat homokra építjük mindaddig, míg a háború a társadalom elfogadott intézményeihez tartozik.”

Szegvári Sándorné a nemi betegségek elleni ankétan így nyilatkozott:

„A kettős morál szellemétől kell megszabadítani a törvényhozást, a társadalmat, a közfelfogást, ha azt akarjuk, hogy fajunk éljen és felvirágozzék, ha azt akarjuk, hogy egészség és bizalom honoljon az otthonokban!”

Nem lehet kétféle mérték: *női becsület és férfi-anarchia.* Hanem legyen egyféle emberi, szexuális becsület. Csak egyféle megbízhatóság, csak egyféle tisztaság, csak egyféle hűség van. Ez az a „Neuorientierung”, amelyet ránk parancsol az óra komolysága, ha azt akarjuk, hogy népünk megmaradt része jövőben fajunk megmentője lehessen.

Aki komolyan akarja a nemi élet szanálását és belátja, hogy ez az egyetlen út, amely célhoz vezet, annak nem szabad megfeledeznie egy nagy alapvető igazságról. A kettős morált végső következményeivel együtt csak a nő közreműködésével lehet kipusztítani az egész törvénykezés szelleméből, a közfelfogásból, a való életből, ha a nő egyenlő befolyású tényezője lesz a társadalomnak; ennek pedig első feltétele a politikai egyenjogúság.”

Glücklich Vilma a nemi betegségek elleni ankétan a prostitúció kérdésénél többek között mondta:

„Idézték Blaschkó professzor mondását: „a morál nem egyféle, hanem százfélé.” Tudjuk mi is, hogy különböző korokban, különböző éghajlat alatt, a műveltség különböző fokán más-más a népek erkölcsi felfogása; ezt indokoltak és természetesnek találjuk. De indokolatlan és természetellenes, ha ugyanabban az órában, ugyanegy helyen, közösen visz véghez két ember egy cselekedetet s azért egyiküket földig sújtja a társadalom ítélete, míg a másik gavallér gyanánt kerül ki a kalandból.”

„A nők gazdasági és társadalmi helyzetének javítása, a korai házasságkötés meghonosítása mindkét házsfél kereső munkája segítségével, a később tárgyalandó nevelésügyi reformok következetes végrehajtása: ezek az eszközök, ha nem is máról-holnapra, de komoly akarattal néhány év leforgása alatt mélyreható javulást biztosítanak a társadalom testi egészsége, etikai színvonala, eugenikai érdekeinek kielégítése terén.”

Mindebből napnál világosabban kitűnik, hogy a feministáktól semmi sem állt és áll távolabb, mint immorális (pláne amorális) elveket hangoztatni, terjeszteni. Aki az ellenkezőjét állítja, az vagy nem tudja, vagy nagyon is tudja, hogy mit, miért beszél... Ámde mindhiába! — a karaván halad, halad, előre, fel! Ellenben az a néhány maradi, kákán csomót kereső dáma, aki csak megszólalni tud, de az emberiség kátyuba jutott szekerét még csak meg se próbálja kizökkenteni onnan, marad, marad és — elmarad, — ott messze, messze — Bugacson, vagy — Mucsán?... Ki bánja?! — Csak hadd beszéljenek! Hadd mulassanak, ha jól esik nekik, kitelik az idejükből...

Felsőmagyarország festőművészeinek kiállítása.

Egy igen szép, a felsőmagyarországi régi és modern kulturára nézve nagyjelentőségű eszme megvalósítása érdekében fáradozik jelenleg W. Kőszeghy Elemér, a Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum művészlelkű igazgatója: Kassa város, Abaúj-Torna-, Sáros-, Szepes- és Zemplénum megyék hajdani és jelenkori festőinek műveiből kiállítást rendez és e célból a következő felhívással fordul Kassa város, Abaúj-Torna-, Sáros-, Szepes- és Zemplénum megyék közönségéhez:

Felhívás

A Felsőmagyarország hajdani és jelenkori festőinek műveiből rendezendő jótékony célú kiállítás pártolása érdekében.

A közeli jövőben nagyjelentőségű művészeti vállalkozás megvalósulására nyílik alkalom, amely egyrészt Felsőmagyarország mindig jelentékeny művészetének multját van hivatva megvilágítani, másrészt a *felsőmagyarországi megyékből* származó vagy itt működő festőknek együttműködő csoporttá való tömörülését fogja elősegíteni. A kassai cs. és kir. katonai parancsnokság jóakarató és a művészeti törekvéseket messzemenően méltányoló elhatározása lehetővé tette, hogy a jövő év január havában a kassai hadtestparancsnoki palota első emeletén levő helyiségekben Abaúj-Torna-, Sáros-, Szepes- és Zemplénum megye és Kassa tvh. város hadiárvai és rokkantjai javára dr. Fischer-Colbrie Ágost v. b. t. t., megyéspüspök, valamint Festl Lehel gyalogsági tábornok, kassai honvédkerületi parancsnok és Hartwich Emil altábornagy, kassai katonai parancsnok öccsellenciáinak magas védnöksége alatt az érdekeltektől támogatásukat előkelőségeiből alakítandó helyi védnökségek támogatásával *képkiallítás* rendeztessék, amely az említett törvényhatóságok területéről származott, ott működött vagy jelenleg működő festők alkotásait fogja bemutatni. Tisztelettel felkérem tehát mindazokat, akiknek birtokában régebbi vagy újabbkori, neves felsőmagyarországi művészek alkotásai vannak, hogy amennyiben azokat a kiállításra átengedni hajlandók, e hajlandóságukat a képek számának és méreteinek közlése mellett a kiállítás alulírott rendezőjével mihamarább közölni sziveskedjenek. Az említett területről származó vagy ott működő festőművészeket pedig felkérem, hogy a kiállításon való részvételi szándékukat szintén mielőbb sziveskedjenek bejelenteni.

Kassa, 1917. nov. 28. W. KŐSZEGHY ELEMÉR,
a Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum igazgatója, mint a kiállítás rendezője.

Hadiárvaik. Rokkant katonák. Hősök emléke.

A sárosvármegyei hadiárvaik alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1917. dec. 3-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 62,735-37
Gallotsik István felsővízközi főszolgabíró útján	265-—
Rusznák Pál lubóczy g. k. lelkes útján	15-32
lubóczy és pillerpeklényi hívei	10-—
Fekete Béla lemeszi szolgabíró útján:	8-—
Kreisz Hermanné sárosköszegi lakos	10-—
Jernye község előjárósága útján: a „Hafias képeket terjesztő vállalat”	8-—
Bánó Árpád főszolgabíró útján a „Hafias képeket terjesztő vállalat” a monyhádi körből	18-70
a kisszebenvidéki körből	7-70
Szarmáry Géza bártfai főszolgabíró útján	1-30
Ugyanannak útján	58-90
Ugyanannak útján: Jurascsik Győző lófalvi körjő által beterveztett összeg	101-50
Gajdár Kornél rónai körjő a hadisírok feldíszítésére kapott, azonban az ingyenesen végzett díszítés következtében megtakarított összeg címén	20-—
Schütz Emil szemelyei körjő útján:	100-—
Haleczki Illés borókási lakos	50-—
Mandl Henrik lemeszi körjő útján: Szabanos András és Hudacsó Mária adománya házsságkötésük alkalmából	25-—
Fekete Béla lemeszi szolgabíró útján: Koscs Erzsébet sárosbogyányi lakos	43-—
Sariszki András községi bír útján Décső községbeliek adománya (Ezzel adományuk 69 koronát tesz.)	500-—
Özv. Pulszky Gézané Hodossy Anna Zsebefalva (Ezzel adománya 600 koronára emelkedett.)	Összesen: K. 63,959-79

A fentebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Együttal a mélyen tisztelt *adako-*

zóknek és győztesek fájradó — hálás köszönet Eperjes, 1917.

Az eperjesi héten a követő A gyűjtés eredménye Eperjes, 1917.

Az eperjesi elmúlt héten a követő A gyűjtés eredménye Eperjes, 1917.

Az eperjesi héten a követő A gyűjtés eredménye december 7-én Eperjes, 1917.

Az Eperjesi által létesített következő adó Fuchs Márk, Fried Simon, Eger Mór és Ede

Eperjes, 1917.

SZÉCI

Természet és a másik szülő alapja, magja, a művészi élvezet élvezésének természet élvezet arra, hogy mik az, ami szép gyönyörűket használhassuk Természetnek nagyobb, a leglenniök. És azt ben megtaláltuk teli este, a csilalkonyatnak se és szentséges szépség pompaszépség, fehérr Mert megkör — élén buval, a szeretve nagybecsült az eperjesi ködag, gyönyörűban pompázó, összeállított ze a művészek — szívükből! — szetük fenségétehetségeik p

Ott szerepsoron *Pataky* művésznő, kiérzéseinek méemeln Chopin zott finomság szépségeit, ma Taussig spanyjátszi könnyed kodó zítését

A zongora ha eltűnik besem veszi, hoérinti a zongnem is álmodhanem az egmint ahogy adalokból és é

zóknek és gyűjtőknek áldozatkészégükért és sikeres fáradozásukért — a hadiárvaik nevében — hálás köszönetet mondok.

Eperjes, 1917. dec. 3. DR. MÁRIÁSSY BÉLA s. k.,
Sárosvárm. árvaszékének elnöke.

Az eperjesi hadiárvaik alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

A gyűjtés eredménye dec. 7-ikén K. 38,254-93
Eperjes, 1917. december 7. FARAGÓ JÓZSEF,
kír. tan., polgárm.

Az eperjesi rokkant katonák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

A gyűjtés eredménye dec. 7-ikén K. 3619-56
Eperjes, 1917. december 7. FARAGÓ JÓZSEF,
kír. tan., polgárm.

Az eperjesi hősök emlékére az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

A gyűjtés eredménye 1917.
december 7-ikén K. 52,843-60
Eperjes, 1917. december 7. FARAGÓ JÓZSEF,
kír. tan., polgárm.

Az Eperjesi Kereskedők Társulata által létesített hadialapra az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

Fuchs Márk	50.-
Fried Simon	88-35
Eger Mór és Fia	88-35
Eddigi gyűjtésünk	1677-68
Osszesen	1904-38

Eperjes, 1917. december 7. HOLÉNIA BÉLA s. k.,
elnök.

SZÉCHENYI-KÖR.

Zeneestély.

Természet és művészet, két egytestvér. Egyik a másik szülötte és vice versa. A természet alapja, magja, auctora minden művészeteknek, a művészi élvezés viszont szülőanyja a természet élvezésének, azaz ami oktat bennünket a természet élvezésére, az tanít meg bennünket arra, hogy miként találjuk meg a természetben azt, ami szép és miként emeljük azt ki, hogy gyönyörűnket lellessük benne, vagy hogy felhasználhassuk művészi alkotás produkálására. Természetnek és művészetnek mindig a legnagyobb, a legmesszebbmenő összhangban kell lenniök. És azt az összhangot a legtökéletesebben megtaláltuk a mai estében. Odakünn derült téli este, a csipős szellőnek lágy fuvalma, az alkonyatnak sejtelmes szürkessége, remetei csend és szentséges nyugalom. Mindenütt elterült a szépség pompázó fehér lepelben. Odabenn a szépség, fehér ruhás lányok csodás muzsikájában.

Mert megint megajándékozta a Széchenyi-kör — élén buzgó és sohasem lankadó titkárával, a szeretve tisztelt, mindnyájunk által oly nagyrabecsült dr. Wallentinyi Samu tanár úrral — az eperjesi közönséget egy élvezetekben gazdag, gyönyörűségben dús, színben és változatban pompázó, páratlan ízléssel és finomsággal összeállított zeneestéllyel. És megajándékozták a művészek — fogadják ezért hálánkat tiszta szívünkből! — az eperjesi közönséget művészetük fenségével, muzsikájuk mélységével és tehetségeik pompájával.

Ott szerepelt elsősorban a változatos műsoron Pataky Anna úrhölgy, a kiváló kassai művésznő, ki technikájának tökéletességével és érzéseinek mélységével egyaránt igyekezett kiemelni Chopin Scherzo b-moll-jának csillirozott finomságait és a Ballade as-dur rejtett szépségeit, majd a ráadásul adott Schumann-Taussig spanyol románcát mutatta be nekünk, játsszi könnyedséggel pointírozva ennek finomkodó ízlését és szinte lebegő harmoniait.

A zongorajátéknak az a legnagyobb tökélye, ha eltűnik belőle a játék, ha a hallgató észre sem veszi, hogy mostan tulajdonképpen valaki érinti a zongora billentyűit, ha a közönség nem is álmodja a darab technikai nehézségeit, hanem az egész föloldódik dallá és érzéssé, mint ahogy a zenemű a szerző szívében dúló dalokból és érzésekből alakult.

És Pataky kisasszony játékában eltűnt teljesen minden nehézség; a közönség, mely bő elismeréssel hódolt művészi nagyságának, nem is sejtette, mily nehéz reprodukálni azokat a Chopineket, mert az ő ujjai finoman és könnyedén futkostak végig a zongora lágy billentyűin és csalogatták elő a húrok közül a szent muzsikát, mint valaha a faunok fuvólájuk üregéből.

Meglátszott Pataky kisasszony játékán, hogy mély megértéssel élte magát bele a reprodukált művek fennkölt érzéseibe, és hogy a technikai játszásnak annyira mestere, hogy az érzések hű festésének semmiféle akadálya útjába nem görődülhet.

Gazdag tapssal, megértéssel és szívélyes lelkesüléssel adózott a közönség a másik művésznőnek, Kolbay Ildikó úrhölgynek is. A kedves kis művésznő már bájos megjelenésével, fellépésének csínjával is megnyerte a közönséget, hát még mikor megszólalt a kis fülemile?!

Bájos, ezüstcsengésű hanggal, finom trillálkkal dalolta el Rossini örökszép operájának „Rosina”-áriáját, majd Gounod „Romeo és Juliá”-jából énekelt egy gyönyörű áriát és Delibesnek „Cadixi lányok” című munkáját. Majd két epicus dallal ajándékozta meg ráadásul az éneket kitérő örömmel és szűnni nem akaró tapssal fogadó hálás publikumot. Bemutatta nekünk az ifjú művésznő, hogy egyformán rátermett koloratur- és programmszerepekre, hogy amilyen finomak és lágy-csengésűek pianói, ugyanolyan erőteljesek fortéi, hogy amilyen hangzatos és behízelt a hangja, ugyanolyan finom és befejezett az előadása is. Megjelenése, bájos muzsikája találó, gesztusai előkelők, fellépése nyugodt és biztos. Gyönyörűen uralkodott a gyermekleány — hogy a hírhedt D'Annunzio szavaival éljek — „a hallgatóközönségen, ezen az ezerfejtű szörnyön”.

Zongorán Kolbay Sári úrh. kísérte őt, finom megértéssel, előkelő szerénységgel nyomva háttérbe a maga nemében elsőrangú kísérést, hogy annál szembetűnőbb domborodjanak ki hűgának gazdag tehetségei. Kísérni egészen más dolog, mint zenélni, mert annak, aki muzsikál, a szerző lelkébe kell beleélnie magát, annak pedig, aki kísér, a kísért lényébe és munkájába. Ez ezt Kolbay Sári kifogástalanul tette meg.

Méltó társul szegődött a művésznőkhöz Sugár Frigyes úr, a m. kir. Operaház kiváló tagja, szép, nagyterjedelmű hangjával, kitűnő előadásával és az énekszámoknak páratlanul szép megválasztásával. Minden, amit énekelt, egy-egy remekmű volt és mind egyaránt illett egyéniségéhez és hangjához, mely különben a magasságban épp oly tenorszerű csengésű, mint amilyen tiszta és terjedelmes a mélységben.

Énekelte Leoncavallo „Bajazzók” c. remekművének mélytartalmú prólogusát, Thomson „Dalolj nekem” kezdetű művét, Thomas „Hamlet” című operájából a Bordalt, Kurucz „Levelei”-t és ami a legjobban megnyerte a közönség tetszését, a kassai Nemzeti Színház eminens karnagyának és Sugár úr kiváló kísérelőjének, Nagypál Béla úrnak gyönyörű, „Lenn a Szamos partján” kezdetű szerzeményét, melynek utolsó részét, a közönség viharos tapsára és annak nagy öröme, meg is ismételte.

Örömmel és szívesen gondol Eperjes közönsége a szerdai harmonikus estére és kéri a művészeket, hogy őrizzenek meg öröla épp oly kellemes emléket, mint amilyeneket Eperjes hálás szíve megőrzött a művészekről, kik gazdag tehetségeik pompájával ajándékozták meg őt.

Tyrannos.

Irodalmi estély. A december 12-iki irodalmi estély mősora:

1. Szaval Páll Béla úr.
2. Előadást tart Faragó Ödön úr, a kassai Nemzeti Színház igazgatója: „A mai színművészet és közönség” címen.

Az irodalmi estélyt a Vigadó nagytermében tartjuk meg.

Ajándék. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a Kör zeneiskolájának megküldötte ajándékba Liszt Ferenc műveinek sajtó alá rendezett újabb kötetét. A nagylelkű ajándékért ezúton is hálás köszönetet mond a Kör elnöksége.

A következő zeneestélyek:	Irodalmi estélyek:
dec. 19., rendező Káldi Soma	1918. jan. 9. „ dr. Wallentinyi
1918. jan. 9. „ dr. Wallentinyi	1918. jan. 16.
„ jan. 23. „ Szemere Márton	„ január 30.
„ febr. 6. „ Borsody Károly	„ február 13.
„ febr. 20. „ Moyzes Miklós.	

HIREK.

Haász Béla.

Nem tudtam hinni a betegségének, mikor pár hónappal ezelőtt elköszönt; gyanúban tartottam, hogy csak szabadsághoz akar jutni azért tetteti magát és szenvedni a beteget. Szimulál. Igaz, hogy utóbbi időben nem jól nézett ki, de annak tulajdonítottam, hogy néhány görbe nap következménye. Hiszen bohém természet volt, megesett az rajta máskor is.

És nem ment a fejembe a halálának híre. Önkéntelen eszembe jutott egy magyar írónak — nem emlékszem már a vezetéknevére — bohókás ötlete. A barátai egy napon postán megkapták a képét, amint kiterítve koporsóban fekszik. Megrökönyödtek, kondoleáltak, de másnap eljött az ellenkép. A koporsóban fekszik még a Pista, de már a fejét felemelte, könyökére támaszkodik és — cigarettáz. Úgy elgondoltam: hátha a mi doktorunk is betoppan egy nap — és pedig ép lábbal — Eperjesre! Ép lábbal — gondolám —, mert november elején küldött kártyáján ez állott: Kényelmes klinikai ágyamon írom e lapot a holnapi operáció előtt. Hát nem tért vissza hozzánk. Azon a klinikai kényelmes ágyon úgylátszik eloperálták a másvilágra.

Hányatott életet élt. Fialabb korában Párisban is megfordult, vagy egy évig lakott ott. Dicsékedve mutogatta azokat a párisi s más francia városi képes-levelezőket, miket az ott szerzett francia barátaitól kapott. Mert barátokra tett ő szert mindenütt, nagyon szeretett ő mindenütt ismeretségeket kötni. Társadalmi ember volt. Visszatérve a hazába, előbb gyógyszerészetű pályára készült, majd jogásznak állott be, közben a munkásbiztosítónál is működött, míg végre jogi tanulmányai befejeztével a bírósághoz került. Ez sem felett meg hajlamainak s telekkönyvi végzések fogalmazása közben ki tudja miféle vers- vagy novella-téma motoszkált a fejében. Ha valami nehezebb, számítgatással kapcsolatos ügyet kellett ellátnia, fűt-fát ígért másoknak ha megcsinálják, csak-hogy szabaduljon tőle. Tudvalevőleg irodalmilag is működött. „Gyopárkák” címen megjelent egy verskötete s „Az ezredorvosné” címen egy novellát publikált. „A hazáért” című látványos gyermekszindarabot országszerte adták elő óvodákban, elemi iskolákban. Jogász korában élces lapot is szerkesztett, a HE-HE-HE-t. S élcben, humoros ötletekben lelte kedvét a magán-érintkezésben is. Ha szavakat, neveket kiforgatott, kalauereket faraghatott, anekdotizálhatott — elemében volt. Baráti körökben szórta sziporkáit. Elköltözésével Eperjes szegényebb lett egy szellemes emberrel. M-sz.

Pour le merite Boroevicsnek. A király megengedte, hogy bojnai *Boroevics* Szvetozár vezérezredes a porosz kir. Pour le merite rendjelet elfogadja és viselje.

Házasság. Krompachi *Egerer* László, Egerer Mihály földbirtokos és néhai lipóczi Keczer Mária fia, november 28-ikán örök hűséget esküdött a bolyári templomban uraji *Csák* Jolánnak, néh. Csák Zsigmond és néh. Németh Mária leányának.

Kérelem. A városi kórház, mint az előző három évben, úgy ezidén is különös súlyt helyez arra, hogy a hazáért és az itthonmaradtokért életüket s vérüket áldozó hősök legálább a szeretet ünnepén: karácsony előestéjén, feledjék el a rettenetes vérzivatar okozta mindenemű szenvedést és fáradalmat. *Karácsonyfát* óhajt állítani a sebesült és beteg katonáknak; miért is, ismerve Eperjes szab. kir. város m. t. közönségének nagy, határt nem ismerő áldozatkészségét, azzal a kérelem fordul hozzá, hogy adományaival tegye lehetővé a hősök karácsonyfájának a felállítását. Adományokat utólagos nyugtázás mellett szívesen fogad el a városi kórház vezetősége.

Értesítés. Tekintettel a közbejött akadályokra, a vakok javára a Társadalmi egyletben rendezendő társas összejövetel nem szombaton, de *vasárnap*, azaz december 9-ikén este 8 órákor lesz megtartva. A rendezőség.

Halálozás. *Hach* József, a Dessewffy testvérek fintai uradalmának erdésze dec. 7-ikén, életének 83. évében meghalt a mogyorósi erdészlakban. Temetése dec. 9-ikén, róm. kath. szertartás szerint fog Fintán végbemenni. Az ellátnyban Bednár Gyula kapui lelkész nagyatyját gyászolja.

Jótékony célú előadás. Tekintettel a közönség nagyarányú érdeklődésére, a csupán dec. 8-ikára tervezett előadást *dec. 9-ikén* d. u. 6 órákor *megismétli* az eperjesi áll. el. népisk. tanítónőképző-intézet. Jegyek előre válthatók Kósch Árpád üzletében.

A hadikölcsön nemes propagandájának szánta teljesen e heti számát A TÁRSASÁG, melynek szerkesztésében ezúttal résztvett a Társaság is, szebbnél szebb fotografiákkal szolgálván bájos illusztrációul. Eleven reklámok egész kis albuma mosolyog felénk a hasábkoból, melyeknek József főherceg, Andrássy Gyula, Apponyi Albert, Csernoch János, Szurmay miniszter kezeirésain kívül Hantos Elemér cikket, a társasági rovat aktualitásait olvashatjuk a többi érdekes prózai és verses közlemények mellett.

Hadikölcsön-jegyzés. Az Eperjesi Takarékpénztárnál a VII. hadikölcsönjegyzés I-ső ciklusában **2.317,100** koronát jegyezték. Az intézet saját tárcája részére 1.000,000 koronát jegyzett.

Birtokeladás. *Grotkass* Ernő margonyai birtokos eladta birtokát 3.000,000 koronáért a Magyar Földművelő r.-t.-nak (Szikszó).

Adományok. Az Eperjesi Vöröskereszt-fiókegylet javára a háziasszonyok koronás adományából november hóra 393 korona folyt be, amelyért őszinte köszönetet mond az *elnökség*.

Köszönetnyilvánítás. Dr. *Földi* Emil úr az eperjesi Izr. Nőegyletnek 100 koronát, a népkonyhának ugyancsak 100 koronát adományozott. *N. N.* házassági évfordulója alkalmából 200 koronát, *Kissóczy* Mátyásné úrnő koszorúmegváltásként 20 koronát adományozott a népkonyhának. A kegyes adományokat hálással köszöni az *elnökség*.

„Perpetuum“ folytonéő kályha minden nagyságban és kivitelben kapható *Luchs* Ede és Társa cégnél Eperjesen. Ezen kályhák használata 50% fűtőanyag-megtakarítást jelent.

Az eperjesi sebesült és beteg katonák karácsonyára adakoztak: Péchy Zsigmond 300 kor., Bánó Árpád 40 kor., özv. Kiszely Mártonné 30 kor., Szakmáry Géza 40 kor., Lefkovics M., körj. gyűjt. 20 kor. 30 fill., Bornemissza Lajos 30 kor., Hadzima Jánosné 20 kor., Bielek László 20 kor., Bujanovics Gyula 100 kor., Hertzka Simon 20 kor., Putsch Gyula 100 kor., dr. Schmidt Gyula 50 kor., Grotkass Ernő 100 kor., Újházy Iván 20 kor., br. Uslar-Gleichen Ottóné 25 kor., Kelembéri körjegyzőség gyűjt. 12 kor., Gellért 50 kor., dr. Novák István 100 kor., Schönwiesner Jánosné 20 kor., Klein Jenő egy doboz édesség, dr. Rosenberg Teofilné 50 kor.; dr. Novák István püspök úr 10 liter benzint adományozott a Vöröskereszt-kórháznak, Földi Manóné úrnő pedig 2 párnát, 1 paplant, 4 lepedőt s 4 párnahuzatot. Mindezen kegyes adományért hálás köszönetet mond *Görgey* Ernőné főnökné asszony.

Novellák a táviratok közt. A világháború esztendei alatt a külpolitikai eseményekről szóló táviratok jutottak túlnyomó többségre a magyar napilapok hasábjain. Ez nem is csodálni való, mert hiszen éppen a háború mutatta meg, hogy milyen végzetesen döntő jelentőségük van azoknak a nyilatkozatoknak és híreszteléseknek, melyek a külföld diplomáciai és politikai testületeiből kiindulnak. Mindez azonban Az EST-nél nem megy a lap belső, irodalmi értékének rovására. Sőt ellenkezőleg: éppen most, a világesemények legzajosabb torlódása idején vezette be Az EST, hogy hetenkint kétszer, Európa minden részében működő külön tudósítóinak táviratai közt rövid, egy-kéthasábos novellákat közöl. A magyar belletrisztika olyan kiválóságai, mint Herczeg Ferenc, Bródy Sándor, Ambrus Zoltán, Heltai Jenő, Szomori Dezső, Szép Ernő és mások bocsátják tollukat Az EST rendelkezésére. Olyan névsor ez, mely méltóan egészíti ki irodalmi tekintetben azt, ami hírszolgáltatás terén Az EST többi hasábját oly páratlan népszerűségre emelte.

Katona a diákokhoz. A jászóvári premontrai rend kassai főgimnáziumában dec. 1-jén lelkes ünnepély folyt le. A Vilmosbakák ezredparancsnoka, verebélyi *Marzso* Tibor 20-tagú küldöttség élén megjelent az ifjúság körében, hogy átadja a fronton küzdő háziezred üdvözlését azért az üdvözlő-iratért, amelyet az intézet igazgatója vitt el hozzájuk a frontra, mint az ifjúság szeretetének tanúbizonyságát. Az ezredes beszédet intézett az ifjúsághoz, melyben a többi között a következő megszívlelendő szavakat mondotta: „Ifjú barátaim! A csatatéren örökös katonák fegyverrel a kezükben, vérük hullásával mentették meg a haza jelenjét, de Tíreátok vár a szent kötelesség, hogy a boldogabb jövőjétek kiküzdjétek. Nem fegyverrel, nem véres tusákban, hiszen a pusztítás munkája nem lehet kulturális betöltendő feladata. Nemsokára el kell jönnie a pillanatnak, midőn magukba szállanak elleneink és ez lesz a Ti harcotoknak ideje. Fegyveretek a könyv, a műszerek, a szerszám. A tudomány elpusztított ligeteit kell teleültetnetek pompás virágokkal. A művészetek rombadöntött hajlékait kell még szebben, még magasabbra felépítenetek. Az emberszeretet templomainak ledöntött oltárait kell visszaállítanotok. Ti vagytok a hazának reményteljes tartalékerege, akik a fegyveres győzelem diadaloszlopát fogjátok majd a kultura, a haladás, az emberszeretet virágaival megkoszorúzni. Készüljétek e szent küzdelemre. Erősítsétek hiteteket, tudásotokat és akaratotokat, mert minden erőtök hallatlan megfeszítésére lesz szükség. Bizonyuljatok méltóknak értetek harcoló testvéreitekhez, kik, miként Ti öbennük, bíznak bennetek.”

Jótékonyosság. Az Első Eperjesi Szegény Gyermekeket Felruházó Asztaltársaság *hadárvai és hadban állók szegény gyermekei felruházására* újabban a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkhöz: Eperjesi Takarékpénztár 100 kor., Sárosvármegyei Takarékpénztár (másodfízben) 50 kor., Ipartestület választmánya 35 kor., dr. Schmidt Gyula, B. M., Glasner Mór 20–20 kor., Gregor Károly és Béla tart. hadnagyok 10–10 kor., Engländer Adolf, Mussoni Antal, Gerő Mihály, br. Ghillány László, Roskoványi Miklós, Weiszlovits Miksa, Ferderber Izsó, Hartstein Samu, Müller Simon, G. I., L. Z. 10–10 kor., Mikulik Lajos 4 kor.

A «Vasárnapi Ujság» december 2-iki számában fényképeket közöl arról a helyről, ahol királyunk kevés híjján a vízbe fúlt, olaszországi offenzívánk különböző mozzanatairól, gr. Tisza István ezredesről a fronton, Molnár Ferenc új darabjának előadásáról, a szocialisták béketüntetéséről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Pekár Gyula regénye, Jákey Aladár verse, Török Gyula novellája, Szöllösi Zsigmond tárcája, Schöpflin Aladár színházi cikke, Balla Mihály cikksorozata az amerikai dollárkirályokról stb. Egyéb közlemények: Bér Dezső szép rajza, a rendes heti rovatok A VASÁRNAPI UJSÁG előfizetési ára negyedévre 7 kor. 50 fillér, a VILÁGKRÓNIKÁVAL együtt 8 kor. 50 fillér. Megrendelhető a VASÁRNAPI UJSÁG kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanítt megrendelhető a KÉPES NÉPLAP, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-évre 2 korona 40 fillér.

Mozgósínházak műsora.

OLYMPIA:

Szombaton: *Sumi Marica*, öfélése a bolgár cár szereplésével.

Vasárnap: *A szerelem rabja*, Psylanderrel.

Kedden: *Szent Péter esernyője*. Az első Mikszáth-film.

Csütört.: *A becselen*, Henny Portennel.

URÁNIA:

Szombaton: *Előítélet*, dr. és *Találka hármában*.

Vasárnap: *A töviskorona*. Főszereplő Fábri G.

Szerdán: *A fegyenc hagyatéka*, dráma 4 felv.

A „Kilences honvédek” című tábori ujság karácsonyi száma albumszerű kiadásban, gazdag tartalommal fog megjelenni. Az érdekes harctéri ujságot számos harctéri felvétel és karrikatura fogja díszíteni. Ezen szám vezetőcikkét Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök írta. Az ujság többi érdekes harcleírásai és egyéb cikkei, állandó rovatai és szépirodalmi részei között Kővári Gyula színművész katonatréfáját is közli. A számos vers, alkalmi történet, katonahumor stb., stb. mind, mind nagyon értékessé teszik az ujság ünnepi számát, melynek jóvedelme szintén az ezred özvegy- és árvaalapját növeli. Ezen szám ára 1 kor.; aki 2 koronát küld be a kiadóhivatal címére, Tábori posta 425, az az eddig megjelent számokat is megkaphatja. A lap előfizetési ára a jövő év első negyedére 2 kor. A karácsonyi szám iránt nagy az érdeklődés, miért is ajánlatos megrendelési előjegyzést kérni a szerkesztőségéknél.

Elveszett. Egy helybeli szállóban nov. 26-ikán elkallódott egy barna bőrtáska, melyben üzleti könyvek voltak. Az üzleti könyvek csak reám nézve bírnak értékkel. Fölkérem a talált vagy nyomravezetőt, hogy az üzleti könyveket illő jutalom ellenében juttassa el hozzám. *Grotkass* Ernő, Margonya.

Pályázat. Zboró községben megüresedett közs. *szülésznöi* állásra a bártfai járás főszolgabírája pályázatot hirdet. A kérvények december 26-ikáig adandók be.

Katonai kitérő szerzett érdemei Károly, egy vörös nál beosztott né tisztnek a koron vitézségi érem mányozta.

Előléptetés. parancsnokság ny nagy-mérnök főh ki 1917. augusztu

Gyárfás reg jelent negyedik regény, amelyet Dezső ír. A kitérő régi santaélet eml ben; [vallomások, berek portréi, m „Orfeum”. Nagy körben fog feltűn egy jelenete, Kar tréfája és Somlyó be még a számot. Bayros márk, Fo Knapp és Wilson szerkesztője Lukács Kapható a lapelár pályaudvarokon. M hivatal, Budapest

Elfogott tolv nejtől Sz. G. fiat lopott s így felruh ségnek sikerült a elfognia, amikor a tokában voltak.

Elveszett. Özgánzó dec. 5-ike el hosszú fekete lá

Vigyázzunk a mert eddig még előszeretettel pályá libákra. Grósz Ad Sonnenschein ügy rolyné 2 tyúkjá és ö tünt el a tolvaj ke

Talált pénz. 100 koronát, Piro 52 fillért talált. hivatalnál.

Apró lopások tűzér-önkéntestől e László” bevésése fényképészről a v ruha- és fehérne őrmester kárára 2 és Mikita Mária loptak. A tolvajt keríteni.

A Sárosvármegye egyesület választás d. e. 11 órákor Eperjesi Nőegylet intézet tornaterm egyesület választás hivatnak.

Tárgy: Az egy jövőben miként beszélése.

Eperjes. 1917. de Külön meghívók nem

Dúzs M

A tisztelet és sokakat fog vezető áll. el. népiskola közé, hogy lélekeretén belül üljen köztisztvisletben és Dúzs Mária-nak 25

Katonai kitüntetés. A király a harctéren szerzett érdemei elismerésül dr. **Ferbstein** Károly, egy vöröskereszt-egyleti tábortörzskari főhadnagy, gazdasági tisztnek a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján és a kardokkal adományozta.

Előléptetés. **Várad** Ignác, a 9. népfelkelő-parancsnokság nyilvántartásához tartozó hadnagy-mérnök főhadnagy-mérnökké nevezetett ki 1917. augusztus 17-iki ranggal.

Gyárfás regényt ír. A FAUN most megjelent negyedik számának szencziója az a regény, amelyet „Orfeum” címen Gyárfás Dezső ír. A kitűnő és sokoldalú komikus a régi santaélet emlékeit fűzi csokorba a regényben; jvalomások, régi fájdalmak, elmúlt emberek portréi, megtörtént anekdoták: ez az „Orfeum”. Nagyszerű regény, amely széles körben fog feltűnést kelteni. Szenes Bélának egy jelenete, Karinthy Frigyesnek egy ötletes tréfája és Somlyó Zoltán verses vegénye tölti be még a számot. A FAUN pompás illusztrációi Bayros márkí, Fodor László, Vértes, Huszár, Knapp és Wilson művészetét dicsérik. A FAUN szerkesztője Lukács Gyula. A lap ára 44 fillér. Kapható a lapelárúknál, a trafikokban és a pályaudvarokon. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal, Budapest V., Újpesti rakpart 5.

Elfogott tolvaj. Varga János szűrszabó nejétől Sz. G. fiatalokú cseléd cipőt és ruhát lopott s így felruházva megszökött. A rendőrségnek sikerült a tolvajt Kassán még akkor elfognia, amikor a lopott tárgyak még birtokában voltak.

Elveszett. Özv. Zavatzky Szilárdné magánzónó dec. 5-ikén ezüst lorgnont veszített el hosszú fekete láncsal.

Vigyázzunk a libákra s a tyúkokra, mert eddig még le nem fülelt tolvaj nagy előszeretettel pályázik különösen a szép kövér libákra. Grósz Adolfné egy hízott libája, dr. Sonnenschein ügyvéd egy libája, Hartsár Károlyné 2 tyúkjá és özv. Bethlenfalvyné 2 tyúkjá tünt el a tolvaj kezén.

Talált pénz. Rosenberg Ignác mészáros 100 koronát, Piroch János fogházor 12 kor. 52 fillért talált. Atvehető a rendőrkapitányi hivatalnál.

Apró lopások. Rhedey János honvéd-tűzér-önkéntestől ezüst dohányszelencét „Arvay László” bevéséssel, — Rosenblatt Emánuel fényképészől a volt dadája 700 korona értékű ruha- és fehérműt, — Pulver János 66-os őrmester kárára 2000-koronás briliánsgyűrűt és Mikita Mária cselédétől röbb rend ruhát loptak. A tolvajt eddig nem sikerült kézrekeríteni.

TANÜGY.

Meghívó.

A Sárosvármegyei Általános Népevelő-egyesület választmányja 1917. december 17-ikén d. e. 11 órakor Eperjesen az áll. tanítónőképző-intézet tornatermében gyűlést tart, melyre az egyesület választmányi tagjai ezennel meghívotnak.

Tárgy: Az egyesületi hivatalos tanügyi lap jövőben miként való megjelenésének megbeszélése.

Eperjes. 1917. december 1. **Schönvitzky Gyula,** egyesületi elnök.

Külön meghívók nem küldetnek szét.

Dúzs Mária jubileuma.

Eperjes, 1917. dec. 7.

A tisztelet és szeretet, a hála és ragaszkodás sokakat fog vezetni dec. 8-ikán d. e. az eperjesi áll. el. népiskolai tanítónőképző-intézet falai közé, hogy lélekemelő, megható ünnepség keretén belül üljék meg az intézet nagyérdemű, köztiszteletben és szeretetben álló igazgatójának, Dúzs Mária 25-éves jubileumát. Az ünnep-

lésben résztvevő a megye és város társadalmának színe-java.

Külső, zajos sikerekben nem bővelkedik Dúzs Mária negyedszázados működése, benső tartalmában, munkában, példaadó erőben azonban annál gazdagabb. Kora ifjúságától vezetőszerepet töltött be, de szerény, fennkölt, nemesen gondolkodó lényé sohasem kereste a fényt, a csillogást, az elismerést, a lelkiismeretes kötelességteljesítésben, a gondjaira bízott leánysereg szemlétomást történő fejlődésében, haladásában, szeretésében és szeretetében s egyenlőn igaz jóbarát önzetlen támogatása munkájában lelte legfőbb örömét. 25 évi működéséből 24 év esik az eperjesi áll. el. népiskolai tanítónőképző javára, mellyel élete teljesen egybeforr. Egyedül a gondjaira bízott intézetnek élt, minden erejét a tanítóképzés nagyfontosságú, a nemzet jövőjére messze kiható ügyének szentelve.

Dúzs Mária Nagykőrösön született 1867. okt. 16-ikán. Apja Dúzs Sándor, Arany János közvetlen tanítványa, a budapesti Lónyai-utcai gimn. tanára, rendkívül képzett, sokat utazott férfiú volt, anyja Helmezy Mária a legbájosabb női lelkek közé tartozott. A szülők kedvező tulajdonságait egyesülten örökölte leányuk: apja józan, nyugodt, megfontolt, pedáns természetű, anyja szeretetreméltó egyéniségét. Míg a legtöbb nőben minden szív, még az ész is, benne e kettő páratlan harmóniában egyesült. E kvalitások predesztinálták őt a szép és nemes hivatásra, egy intézet szellemi és erkölcsi életének irányt szabni.

Tanulmányait Budapesten végezte. Elemi iskolai és ipartanítónői oklevelét a II. kerületi, polgári iskolai tanítónői oklevelét a VI. ker. képzőben szerezte. 1891-ben a békési polgári iskolához választották meg rendes tanítónőnek, de már az 1892. év februárjában megvált állásától, mert meghívást kapott a kisdédvónóképző-intézeti tanárokat és tanítónőket képző tanfolyamra. Ennek végeztével Pozsonyban az áll. tanítónőképzővel kapcsolatos óvónőképzőben lett bennlakó segédtanítónő, 1893-ban Sepsiszentgyörgyre nevezetett ki internátusvezető rendes tanítónőnek, 1894-ben ugyanezen minőségben került az eperjesi, akkor már egy év óta fennálló, egy-évfolyamos óvónőképzőhöz. Pedagógiai rátermettségét rögtön felismerte Láng Mihály, az intézet akkori igazgatója és a tanév végén zárójelentésében így ír róla: „Dúzs Máriaiban az intézet igen jeles internátust vezető tanítónőt kapott, aki a legjobb édesanya szeretetével neveli növendékeit”. Az intézetet kedves, finom modorával, meleg szívével, bizalmat keltő egyéniségével egy nagy család barátságos otthonává varázsolta. Az 1896. évben két-évfolyamúvá lett az eperjesi óvónőképző, majd 1899-ben Wlassics Gyula vall.- és közoktatásügyi miniszter oly tanítónőképző-intézetté fejlesztette, melyben az óvónők és tanítónőképzés egyesítve volt. 1900-ban Láng Mihálynak Lévára való áthelyezése folytán Dúzs Mária lett az intézet igazgatójává. 17 év óta tölti be tehát e fontos és nagy felelősséggel járó tisztelet, rendkívüli egyszerűséggel, páratlan buzgalommal.

Érdemeinek ily szűk kereteken belül hű képét adni lehetetlen, miért is azoknak csak rövid, teljességre számot nem tartó felsorolására szorítkozom.

Alapvető munkásságot fejtett ki az intézet szervezésében, majd fejlesztésén, tökéletesítésén munkált szakadatlanul. Bölcs tanácsai, szavai és tettei által sokat tett a szellemi tevékenység elmélyítésére, a módszer javítására. Igazgatói programbeszédében „Isten-, haza- és munkaszeretetre való nevelést” ígért, szavát be is váltotta, egész nevelői pályáján e három eszme volt útmutató vezérlőcsillaga.

A vallás-erkölcsös nevelésre mindenkor nagy súlyt helyezett. Intézete sohasem öltött felekezeti jelleget, mindenkinek egyformán tisztelte vallási meggyőződését. Megingathatatlan erkölcsi jellemet nevelni, a szívet nemesíteni, a lelket finomítani volt főcélja, „mert a világon semmi sincs, ami oly könnyen emelkedne, oly hamar szépülne, mint az emberi lélek”.

A vallás-erkölcsi szellemben való nevelésen kívül nagy érdemeket szerzett a magyar nyelv terjesztése, a nemzeti szellem ápolása, megszilárdítása körül. Vezetése alatt az eperjesi tanítónőképző nemcsak a tanítónők számbeli tömegét produkáló szakiskolává lett, hanem erős védbástyájává a magyar állameszmének.

Az újabban annyit hangoztatott munkaszeretetre való nevelésnek régi apostola. Nem rideg, száraz tudományos főket, hanem művelt, tevékeny, munkás, hasznavehető, az élet bármilyen körülményeibe magukat beletaláló nőket törekedett a társadalomnak adni. Széles látókörű, nemes lényé, tartalmas lelke mindig felismerte a haladó kor újabb kiválalmait. A modern eszmék elől sohasem zárkózott el, de megrostálta azokat a józan éssen át. Mesterien értett hozzá a célszerű újat a helyes régivel összeegyeztetni. Bölcs vezetése és tapintatos igazgatása alól sok derék tanítónő került ki, akik az ország legkülönbözőbb részeiben az intézetből magukkal vitt „Isten-, haza- és munkaszeretet” eszméit gondosan plántálják tovább a rájuk bízott zsenge lelkekre.

Mi, akik közelről ismerjük, tudjuk, hogy a 25 évi derék munka ki nem fárasztá, el nem lankasztá erejét, törhetetlen kedvvel, fiatalos hévvel és ideálizmussal munkálkodik most is az intézet javára. Kérjük Isten áldását további tevékenységére, hogy még sok szolgálatot tehessen a hazai tanügynek. **Dr. Lajos Mária.**

KÖZGAZDASÁG.

Háborús adók.

Sárosvármegye területén a háborús adók kivetése befejezéséhez közeledik. Az adóztatás terén eddig szokatlan összegek szerepelnek az adótételek közt. Egy-egy tétel magában felér egy békekorabeli kisebb vagyonnal, ami értendő is, ha tekintetbe vesszük, hogy 1868-ban az első magyar állami költségvetésben 246 millió korona kiadás fedezéséről történt gondoskodás, ezzel szemben a folyó évi háborús költségvetésben előirányzott kiadások fedezetére már 3442 millió korona szükséges.

Miután Sárosvármegye közszolgáltatási ereje az ország adószolgáltatási képességéhez az adóstatistikák szerint úgy aránylik, mint 1:200, kiderül, hogy a vármegye a folyó háborús költség-előirányzatból mintegy 17 millió korona terhet fog viselni. Ezen háborús terhek egy nem éppen jelentéktelen hányadát fogják fedezni a kivetés alatt álló jövedelem-, vagyon- s hadinyereségadó, melyek Sárosvármegye területéről együttes összegükben előreláthatólag 1 1/2 millió korona állami bevételt fognak jelenteni.

Nem minden aggodás nélkül szemléljük az állami terheknek ily szédületes emelkedését, mely vármegyénk adózó polgárságára is súlyos anyagi megpróbáltatást ró, de reméljük, hogy a háborús gazdasági konjunktúrák mellett megizmosodott adózó polgárság minden nagyobb megrázkódtatás nélkül viseli el az állami teher reá eső részét.

Eperjes városban a legtöbb háborús adót fizetők közt szerepelnek:

	Jövedelem- adó	Vagyon- adó	Hadi- nyereségadó
Dr. Propper József ..	K. 3320	—	3920
Dr. Novák István ..	1502	—	3142
Schnitzer Samu ..	2920	—	80
Varga Bertalan ..	3520	—	172
Stopnitzky Mór ..	3520	—	342
Goldberger Henrik ..	3720	—	93
Grósz Náthán ..	8000	—	445
Glasner Mór ..	3320	—	325
Rosman M. Árje ..	3970	—	80
Szántó Zsigmond ..	3520	—	72
Ungár Fülöp ..	1920	—	132

